

จิตศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติ
ใหม่ : กรณีศึกษา โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนะ ๔
อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด *

CONTEMPLATIVE EDUCATION AND HAPPY LEARNING
DEVELOPMENT IN THE NEW NORMAL ERA : A CASE STUDY OF
THE LAEMSINGWITTAYAKOM SCHOOL UNDER CHANTHABURI
AND TRAT SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

วัชรินทร์ อุดหนองเลา

Watchorn Audnonglao

ณัฐวุฒิ บุราโส

Natthawut Buraso

ลัดดา วงศ์กระจ่าง

Ladda Wongkrajang

วิมลรัตน์ ศรีวะรมย์

Wimonrat Sriwarom

ธีรังกูร วรบำรุงกุล

Theerangkoon Warabamrungkul

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

Email: Watcharin1994bill@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานจิตศึกษาในยุคความปรกติใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนะ ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด 2) เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนะ ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด 3) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานจิตศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุค ความปรกติใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนะ ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่

*Received 15 June 2022; Revised 29 June 2022; Accepted 30 June 2022

การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาตาม “อาหารสังฆะวัณณะ ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การดำเนินงานจิตศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้มีความสุขในยุคความปรกติใหม่ ประกอบด้วย 1) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) การใช้จิตวิทยาเชิงบวก และ 3) กิจกรรมสร้างสุขด้วยสติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุขในยุคความปรกติใหม่ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การสรุปแนวทางการดำเนินงาน สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาการเรียนรู้มีความสุขด้วยกระบวนการจิตศึกษา สามารถทำให้ครูผู้สอน และผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น และสิ่งรอบ ๆ ตัว โดยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอนมีความสุขในการทำงาน และครูผู้สอนสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ในยุคความปรกติใหม่

คำสำคัญ: จิตศึกษา, การเรียนรู้มีความสุข, ความปรกติใหม่

Abstract

The objectives of this research article were to 1) to study the situation of contemplative education in the new normal era 2) to synthesis of factors affecting happy learning in the new normal era, and 3) to study the operational guidelines contemplative education and happy learning development in the new normal era. This is qualitative research. The tool used is a structured interview of questioning. The sample consisted of 15 people using a specific random sampling method which consists of the administrators of the school, teachers and students of Laemsingwittayakom School under The Secondary Educational Service Area Office Chanthaburi Trat, provided important information in the study. The results of the research showed that the situation of operation contemplative education in the new normal era consists of 1) being a Professional Learning Community 2) using positive psychology and 3) creating happiness with mindfulness activities. Factors affecting happy learning in the new normal era consisted of 4 aspects: 1) student factor, 2) teacher factor, 3) learning activity factor, and

4) environment factor. Summary of operational guidelines can be described as the development of happy learning through the process of contemplative education can make teachers and students learn about themselves, others, and their surroundings by the administration of educational institutions that promote and support teachers to be happy at work and can develop teaching and learning to make students happy in learning in the new normal era.

Keywords: Contemplative Education, Happy Learning, New Normal

บทนำ

การเกิดวิกฤตการณ์ของโลกในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือ โควิด-19 ที่เริ่มแพร่ระบาดจากเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ซึ่งได้รับการยืนยันในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 และได้แพร่กระจายไปทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 และต่อมาประกาศเป็นโรคติดต่อที่มีการระบาดครั้งใหญ่ไปทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยมีการตอบสนองทางสาธารณสุขทั่วโลกที่ประกอบด้วย การจำกัดการท่องเที่ยว การกักตุน การห้ามออกจากเคหสถานเวลาค่ำคืน การยกเลิก การจัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของผู้คน และมีการประกาศปิดสถานศึกษาทั่วประเทศ (ชัยชนะ มิตรพันธ์, 2563) ในประเทศไทยจากเดิมที่มีการดำเนินกิจกรรมแบบปรกติอย่างที่เคยปฏิบัติมา เกิดการปรับตัวไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงเป็นความปรกติใหม่ ที่หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบใหม่หลักจากมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มีผลกระทบทางด้านการดำเนินชีวิต การทำงาน รวมถึงการศึกษา ที่จะต้องดำเนินต่อไปควบคู่ไปกับการดูแลตัวเองในสภาวะ ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ จนสามารถเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ กลายเป็นความคุ้นเคยในที่สุด ทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็นความปรกติใหม่ในสังคม ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปรกติ ครูผู้สอน และผู้เรียนต่างไม่คุ้นเคย ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤติบางอย่างส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นครูผู้สอน และผู้เรียนจะต้องปรับตัวให้อยู่รอดท่ามกลางสภาพแวดล้อม และการปรับพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ, 2563)

จิตศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาปัญญาภายในหรือความฉลาดภายใน คือ การพัฒนาจิตใจให้มี การเรียนรู้ในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว ด้วยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึก การจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถจัดการอารมณ์ตนเองได้ (วิเชียร ไชยบัง, 2554) สอดคล้องกับ กัมพล เจริญรักษ์ ที่อ้างถึงแนวคิดของ ศาสตราจารย์

นายแพทย์ ประเวศ วะสี ผู้ทรงคุณวุฒิศูนย์จิตตปัญญาศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา ไว้ว่า เป็นการศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านในของตนเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นความสุขมีปัญญา และความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ โดยเน้นการศึกษาจากการปฏิบัติ เช่น ความเป็นชุมชน การทำงานศิลปะ การเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม สุนทรียสนทนา การเรียนรู้จากธรรมชาติ และจิตตภาวนา เป็นต้น (กัมพล พันธเจริญรักษ์, 2556) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานต์ ที่กล่าวว่า จิตตปัญญา เป็นส่วนสำคัญของความสุขที่ยั่งยืน คุณสมบัติที่สำคัญในการพัฒนาจิต คือ ความสามารถในการปล่อยวาง ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้เกิดความสุข ในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยอย่างมากเกี่ยวกับการพัฒนาจิตโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสมอง ส่วนใหญ่เป็นวิธีการพัฒนาจิต ด้วยเหตุนี้การพัฒนาจิตจึงเป็นการพัฒนาความสุขในระดับสูงของบุคคลจนเกิดเป็นกระบวนการจิตศึกษา (ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2555)

ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา และพยายามที่จะทำให้ตนเอง และคนรอบข้างมีความสุขไปด้วย กล่าวคือ ความสุขมี 2 ด้าน คือ ความสุขที่เกิดจากภายใน หมายถึง การพัฒนาจิตในตนจนเกิดเป็นความสงบหรือเกิดความสุขจากการรู้ตนเอง เข้าใจความจริงที่เกิดขึ้นของสิ่งทั้งปวงจนเป็นความสุขทางปัญญา ความสุขที่เกิดจากภายนอก คือ การมีสุขภาพที่แข็งแรง มีทรัพย์สินใช้จ่าย การมีหน้าที่การงานที่มั่นคง การมียศฐาบรรดาศักดิ์ การเป็นที่ยอมรับในสังคม และการมีชีวิตครอบครัวที่ดี (ปานทิพย์ พอดิ, 2564) ปัจจัยที่ก่อให้เกิด การพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขมีหลากหลายแนวคิด เช่น การรู้จักตนเอง สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน และผู้เรียนกับการเรียนรู้ (นฤมล อึ้งเจริญ, 2552) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ อยู่รอบ ๆ ตัวของผู้เรียน ทั้งนี้คุณลักษณะของครูผู้สอนทั้งในด้านพฤติกรรมของตัวครูผู้สอนเอง และทักษะ การปฏิบัติการสอน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในด้านพฤติกรรม ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในโรงเรียน และการดำเนินชีวิต การมอบความรักความเมตตาต่อผู้เรียน มีปรารถนาดี มีทัศนคติที่ดี เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ในด้านการสอนครูผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ และแสวงหาสิ่งที่ดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ (ประสงค์ ปุกคำ, 2554) เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ อย่างมีความสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาปัญหาด้านการศึกษาที่เกิดจากผลกระทบในยุคความปรกटीใหม่ของโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาหารสังฆะวัณณะ ๔ อุปถัมภ์” พบว่า เมื่อจำเป็นต้องปิดสถานศึกษาด้วยเหตุพิเศษ โรงเรียนจึงมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ ในช่วงยุคความปรกटीใหม่ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2563) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่

แตกต่างกันไปตามความถนัด ของครูผู้สอน อีกทั้งการเรียนออนไลน์เป็นการเรียนที่ไม่ น่าสนใจ ยิ่งขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ จึงเป็นข้อจำกัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เกิด ความล้าของร่างกาย และสมอง เมื่อเกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่อยากจะเรียน เกิดสภาวะความเครียด และไม่มีความสุขในการเรียนรู้ จากแนวคิดเรื่องจิตศึกษาของ วิเชียร ไชยบัง ซึ่งกระบวนการพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เกิดแนวทางการพัฒนา และนำไปสู่การ จัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคือการเรียนรู้ การส่งเสริม และพัฒนา คุณภาพชีวิตของครูผู้สอน และผู้เรียนให้มีความสุขจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ในยุคความ ประดิษฐ์ใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอบทเรียนสำคัญของกระบวนการจิตศึกษากับการ พัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความประดิษฐ์ใหม่ : กรณีศึกษาโรงเรียนแหลมสิงห์ วิทยาคม “อาหารสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์” โดยคณะผู้วิจัยมุ่งหวังว่าจะเป็นแนวปฏิบัติในการ ประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียงกันต่อไป (วิเชียร ไชยบัง, 2554)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานจิตศึกษาในยุคความประดิษฐ์ใหม่ โรงเรียน แหลมสิงห์วิทยาคม “อาหารสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความประดิษฐ์ใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาหารสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานจิตศึกษากับการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมี ความสุขในยุค ความประดิษฐ์ใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาหารสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเฉพาะ กรณี (Case Study Method) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นเครื่องมือ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Person) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมหลักการ และมี คุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินงานตาม วัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานจิตศึกษากับการพัฒนาระบบการเรียนรู้ อย่างมีความสุขในยุคความประดิษฐ์ใหม่ของโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาหารสังฆะวัฒนธรรม

๔ อุปถัมภ์” การดำเนินการในขั้นตอนนี้จะใช้การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความ รายงาน สภาพบริบทของโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวิวัฒนะ ๔ อุปถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์หาคำตอบให้กับปัญหาการวิจัย 4 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับผู้บริหาร 2) แบบสนทนากลุ่มสำหรับครูผู้สอน 3) แบบสนทนากลุ่มสำหรับนักเรียน และ 4) สมุดจดบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดำเนินการเก็บข้อมูลการดำเนินงาน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Person) กับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interview Form) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผ่านโปรแกรม Google Meet กับครูผู้สอนโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จำนวน 8 คน และนักเรียนโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จำนวน 6 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interview Form)

ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรักติใหม่ของโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวิวัฒนะ ๔ อุปถัมภ์” เป็นการสังเคราะห์ปัจจัยหลังจากได้ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จำนวน 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interview Form) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผ่านโปรแกรม Google Meet กับครูผู้สอนโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จำนวน 8 คน และนักเรียนโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม จำนวน 6 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structured Interview Form) ผู้วิจัยทำการประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ดำเนินการขั้นตอนนี้เป็นวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลของการศึกษาคณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ทั้งจากการการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการตรวจสอบข้อมูลด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation) สุดท้ายเป็นการนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง จิตศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความ
ปรกติใหม่ : กรณีศึกษา โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์”
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีผลการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานจิตศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้อย่าง
มีความสุขใน ยุคความปรกติใหม่ของโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนธรรม ๔
อุปถัมภ์” จากการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในช่วงยุค
ความปรกติใหม่ เมื่อจำเป็นต้องปิดสถานศึกษาด้วยเหตุพิเศษ โรงเรียนจัดการเรียนการสอน
แบบออนไลน์โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันตามความถนัด อีกทั้งการ
เรียนออนไลน์เป็นการเรียนที่ไม่น่าสนใจ ยังขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ จึงเป็นข้อจำกัด
การเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เกิดความล้าของร่างกายและสมอง ดังนั้น เมื่อเกิดอุปสรรคใน
การเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียน เกิดสภาวะความเครียด และไม่มีความสุขในการเรียนรู้

2. การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติ
ใหม่ของโรงเรียน แหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุปถัมภ์” จากข้อมูลการ
สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม มีผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนให้
ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้อย่าง มีความสุขในยุคความปรกติใหม่
อย่างหลากหลาย ซึ่งคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสังเคราะห์จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ แสดงให้
เห็นดังตารางที่ 1

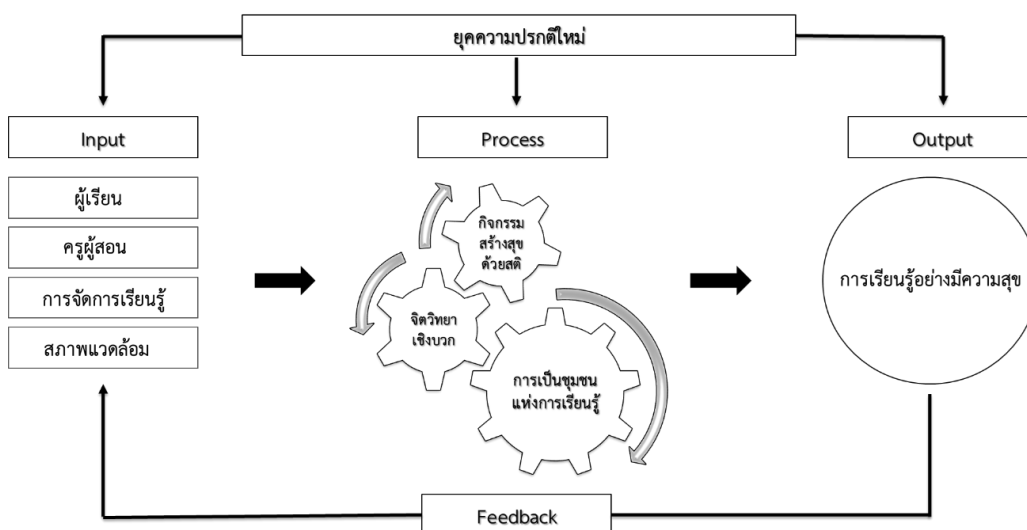
ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลให้ผู้ข้อมูล

นักวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้มีความสุข	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	นักเรียน	รวม (15 คน)
1. ปัจจัยด้านผู้สอน	1	8	5	14
2. ปัจจัยด้านผู้เรียน	1	8	6	15
3. ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้	1	7	4	12
4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	1	6	4	11

จากการสังเคราะห์ปัจจัยบางข้อมีความสอดคล้องกันหรือมีความหมายไปใน
ทิศทางเดียวกัน คณะผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีจำนวน
4 ข้อ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านผู้สอน 3) ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้
และ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

3. แนวทางการดำเนินงานจิตศึกษากับพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติใหม่ของโรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัณณะ ๔ อุปถัมภ์”

โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคมฯ ได้ดำเนินงานจิตศึกษากับพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข ในยุคความปรกติใหม่ ภายใต้นโยบายการบริหารงาน “ทุกวันสำคัญ ทุกคนสำคัญ” ตามโครงการสร้างสุข ด้วยสติในองค์กร โดยโรงเรียนได้ดำเนินงานโครงการมาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาจิตจึงมีความสำคัญใน การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ในการดูแลของกลุ่มบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร ด้วยการพัฒนาจิตในตน ในทีม และ ในองค์กร ด้วยกระบวนการดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวทางการดำเนินงานจิตศึกษากับพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข

จะเห็นได้ว่า แนวทางการดำเนินงานจิตศึกษาในยุคความปรกติใหม่ ที่มีปัจจัยหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านผู้สอน 3) ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ที่จะต้องมีการรับมือกับการปรับเปลี่ยน และการดำรงชีวิตแบบใหม่ ควบคู่ไปกับการเรียน การสอนในยุคความปรกติใหม่ ด้วยการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนและผู้เรียน ให้มีการปรับตัว และมีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูล และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่าจิตศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่

1. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่าแนวทางการดำเนินงานจิตศึกษาในยุคความปรกติใหม่ได้อาศัยพื้นฐานการทำงานรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งเป็นกลไกของการจัดการความรู้และการปฏิสัมพันธ์ภายในองค์กรที่เป็น

ต้นทุนเดิมของโรงเรียนอยู่แล้วของครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนซึ่งเป็นกลไกการดูแลนักเรียนที่ผู้บริหารและสถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่เป็นปกติ อยู่แล้ว และนักเรียนกลุ่มแกนนำสถานักเรียนมีการสื่อสารและดำเนินการผ่านนักเรียน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ จะมีการดำเนินการอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน

2. การใช้จิตวิทยาเชิงบวก เป็นกระบวนการที่เน้นความประพฤติและการเป็นแบบอย่างด้วยการใช้ภาษาฉั้น การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น และลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ความอิจฉา ความโกรธ ความเกลียดต่อผู้อื่น แนวทางการดำเนินงานจิตศึกษาในยุคความปรกติใหม่ได้อาศัยแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนงานซึ่งทั้งหมดได้ส่งผลให้การขับเคลื่อนสามารถดำเนินการไปได้อย่างยั่งยืนและก่อให้เกิดให้เกิดความสุทธระหว่างกระบวนการขับเคลื่อนงาน

3. กิจกรรมสร้างสุขด้วยสติ กิจกรรมและกระบวนการที่เสริมการเรียนรู้ว่าป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงการเรียนรู้และการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่สามารถสะท้อนให้เห็นรูปธรรมเชิงกระบวนการได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมที่สำคัญที่สามารถเป็นแนวทางการดำเนินงานจิตศึกษาในยุคความปรกติใหม่ ได้แก่ การสร้างสติก่อนการเรียนรู้ (Check in - Check out) การใช้สติ๊กเกอร์ไลน์เตือนสติในไลน์กลุ่มโรงเรียน และการปฏิบัติตามกติกาสื่อสารของโรงเรียน ซึ่งได้ตกลงกติกาศักใช้กติกาสื่อสารร่วมกันทั้งโรงเรียน เช่น การมีสติง่าย ใจสวย ทักทายด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และมีสติใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน พบว่า การใช้จิตวิทยาเชิงบวกด้วย “ภาษาฉั้น” การลดการเปรียบเทียบ การพูดเรื่องเชิงบวก และการทำกิจกรรมสร้างสติผ่านรูปแบบออนไลน์ ทำให้นักเรียนมีสติในการเรียนมากขึ้น นักเรียนสามารถจดจำในเนื้อหาที่เรียนได้ ทำให้งานได้สำเร็จดังที่ตั้งใจ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนก็ดีขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข

อภิปรายผล

การศีกษาวิจัยเรื่อง จิตศีกษากับการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความสุขในยุคความปรกติใหม่ : กรณีศีกษา โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาทรสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุดมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศีกษามัธยมศึกษาจันบุรี ตราด อภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัญหา และสถานการณ์การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในช่วงยุคความปรกติใหม่ เมื่อจำเป็นต้องปิดสถานศีกษาด้วยเหตุพิเศษ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันตามความถนัด อีกทั้งการเรียนออนไลน์เป็นการเรียนที่ไม่น่าสนใจ ยังขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ จึงเป็นข้อจำกัด

การเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เกิดความล้าของร่างกายและสมอง ดังนั้น เมื่อเกิดอุปสรรคในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียน เกิดสภาวะความเครียด และไม่มีความสุขในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลี บุญศิริพันธ์ เรื่อง New Normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ที่ว่า ผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ในยุคความปกติใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ การดำรงชีวิตแบบใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคมฯ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2563) จึงได้ดำเนินการสอดแทรกกิจกรรมพัฒนาปัญญาภายในที่สอดคล้องกับแนวคิดของ วิเชียร ไซยบัง เรื่อง จิตศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยใช้กระบวนการจิตศึกษาในการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา (วิเชียร ไซยบัง, 2558) ควรจัดครูให้ทำงานร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ ดำเนินงานตามการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดของ จิตศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีการร่วมมือสร้างการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน สะท้อน ผลกลับ และเป็นผู้นำร่วมกัน เพื่อสร้างคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างนวัตกรรมใหม่ให้เกิดความน่าสนใจในการเรียนรู้ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC ที่ได้ให้คุณค่ากับการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการร่วมมือ การเสวนาสะท้อนความคิด และบุคคลสามารถเข้าใจ รวมทั้งประสบการณ์เรียนรู้ เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ความเชี่ยวชาญร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ที่ลึกซึ้ง รวมทั้งคำแนะนำในการแก้ไขปัญหา และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 2) การใช้จิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งเป็นการใช้ทักษะในการสร้างความสุขให้กับชีวิต เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ ศรัทธาในความดีงามของเพื่อนมนุษย์ และบ่มเพาะนักเรียนให้เห็นคุณค่าที่ดีงาม ซึ่งมีอยู่แล้วให้งอกงามยิ่งขึ้น เช่นการใช้คำพูดเชิงบวก “ภาษาฉัน” การเตือนสติผ่านสติ๊กเกอร์ไลน์ การจัดการกับอารมณ์ในตนเอง และการเป็นต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิต และ 3) การจัดกิจกรรมสร้างสุขด้วยสติ โดยครูผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อการสร้างสติ และสมาธิในการเรียนของตนเอง และผู้เรียน โดยกิจกรรมจะไม่มีรูปแบบตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนไปตามเนื้อหา และกระบวนการที่แตกต่าง หัวใจสำคัญอยู่ที่เงื่อนไขหรือการออกแบบกระบวนการ ที่เอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง และผู้เรียนในชั้นพื้นฐาน เช่น การปฏิบัติผ่านความสงบนิ่งด้วยการทำสมาธิ (Check in - Check out) การปฏิบัติผ่านการเคลื่อนไหว (Movement Practice) เช่น การทำโยคะ การเดิน และการปฏิบัติผ่านกระบวนการเชิงสร้างสรรค์ (Creation Process Practices) เช่น จัดดอกไม้ วาดภาพ การเล่นดนตรี และการแสดง

2. จากการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปกติใหม่ข้างต้นความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขมีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านผู้สอน 3) ปัจจัยด้านกิจกรรมการ

เรียนรู้ และ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ เรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ของ นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม (กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ, 2564) และงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ พันธุ์เสือ เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด (ชัยวัฒน์ พันธุ์เสือ, 2554) เขต 1 พบว่า มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติใหม่ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน คือ การที่ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ปรับตัวได้ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนมีร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้อย่างมาก รวมไปถึงความพร้อมทางด้านร่างกายของผู้เรียนด้วย เพราะหากร่างกายของผู้เรียนไม่มีความพร้อมหรือสมาธิไปอยู่กับสิ่งอื่นนอกเหนือจาก บทเรียน กระบวนการเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปัจจัยด้านผู้สอน คือ การที่ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ดี มีความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ซึ่งลักษณะของครูผู้สอนในทุก ๆ ด้านที่แสดงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ออกมาให้นักเรียนเห็น ความพร้อมของผู้สอนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด นอกจากนี้ยังมีเจตคติของผู้สอนที่สำคัญ เมื่อแสดงออกต่อผู้เรียน หากผู้สอนมีความเมตตา จริงใจ และเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียน ไม่เลือกปฏิบัติ นักเรียนก็จะเกิดความรู้สึกปลอดภัย และไว้วางใจผู้สอน ทำให้เกิดความสบายใจและพร้อมที่จะเรียนรู้ ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายสอดคล้องอารมณ์ขัน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก สนับสนุนให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกระตุ้นให้เกิดการคิด และแสดงความเป็นมิตรกับนักเรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง นักเรียนก็จะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม คือ การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้จัดบรรยากาศ ทางสังคมที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และจัดบรรยากาศทางจิตวิทยาที่ผ่อนคลาย ไม่เครียด ไม่วิตกกังวล

3. ผลการดำเนินงานจิตศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้ อย่างมีความสุขในยุคความปรกติใหม่ มีผลกระทบที่เกิดขึ้น ดังนี้ 1) การใช้จิตวิทยาเชิงบวกด้วย “ภาษาฉัน” ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ความอิจฉา ความโกรธ ความเกลียดต่อผู้อื่น 2) การทำกิจกรรมสร้างสุขด้วยสติผ่านรูปแบบออนไลน์ ทำให้ครู และนักเรียนมีสติมากขึ้น ครูทำงานได้สำเร็จดังที่ตั้งใจ นักเรียนสามารถจดจำในเนื้อหาที่เรียนได้ 3) สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนดีขึ้น และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ทองย้อย เรื่อง ความสุขและแนวทางเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักเรียนโรงเรียน

การดำเนินงานจัดศึกษาในยุคความปรกติใหม่ โรงเรียนแหลมสิงห์วิทยาคม “อาหารสังฆะวัฒนธรรม ๔ อุภิมัร” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในยุคความปรกติใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนไม่ อยากเรียน เกิดสภาวะความเครียด และไม่มีความสุขในการเรียนรู้ เกิดจากการจัดการเรียน การสอนแบบออนไลน์ที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นการ เรียนรู้ที่ไม่น่าสนใจ โรงเรียนจึงได้นำกระบวนการจัดศึกษามาใช้ในการพัฒนาปัญญาภายใน จากการวิเคราะห์ข้อมูล และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่าจัดศึกษาเป็นกระบวนการจัดการ เรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้ โดยมีการทำงานร่วมกันใน รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนักเรียนกลุ่มแกนนำสภานักเรียน อย่างน้อย 1 ครั้งต่อ เดือน 2) การใช้จิตวิทยาเชิงบวกที่เน้นความประพฤติ และการสื่อสารด้วยภาษาจัน ลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ความอิจฉา ความโกรธ ความเกลียดต่อผู้อื่น 3) กิจกรรม สร้างสุขด้วยสติ เช่น การสร้างสติก่อนการเรียนรู้ (Check in - Check out) การใช้ สติกเกอร์ไลน์เตือนสติในไลน์กลุ่มโรงเรียน และการปฏิบัติตามกติกาสื่อสารของโรงเรียน ซึ่ง ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขภายใต้้นนโยบายการบริหารงาน“ทุกวันสำคัญ ทุกคน สำคัญ” โดยโรงเรียนได้ดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ในการดูแลของกลุ่ม บริหารงานบุคคล ซึ่งเป็น กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร ด้วยการพัฒนาจิตในตน ในทีม และในองค์กร ซึ่งแนวทางการดำเนินงาน จัดศึกษาในยุคความปรกติใหม่ ที่มีปัจจัยหลัก 4 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน 2) ปัจจัยด้านผู้สอน 3) ปัจจัยด้านกิจกรรม การเรียนรู้ และ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ที่จะต้องมีการรับมือกับการปรับเปลี่ยน และการดำรงชีวิตแบบใหม่ ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในยุคความปรกติใหม่ ข้อเสนอแนะ ในการนำผลการวิจัยไปใช้การดำเนินงานจัดศึกษากับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข จำเป็นจะต้องดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่องในกิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ความสุขในองค์กรต่อไป การสร้างความเข้มแข็งในองค์กรด้วยการพัฒนารูปแบบการ ดำเนินงานด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสามารถเพิ่มศักยภาพในการจัดการ

เรียนรู้สู่ความเป็นองค์กรแห่งความสุขในยุคความปรกติใหม่ให้ได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนักวิจัย หรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสนใจ ศึกษาเกี่ยวกับจิตศึกษากับพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุขในยุคความปรกติใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษากระบวนการจิตศึกษา และการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้เข้าถึงความต้องการ ในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น และการส่งเสริมบุคลากรให้มีการทำงานร่วมกันสู่การสร้างองค์กรแห่งความสุขในยุคความปรกติใหม่ต่อไป การศึกษาวิจัยนี้จะสามารถใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดต่อวงการการศึกษา และเป็นบทเรียนให้กับชุมชนได้

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร และคณะ. (2564). การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. บริษัทอินโนวิสโซลูชั่น จำกัด: โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม.
- กัมพล พันธเจริญรักษ์. (2556). จิตศึกษากับพัฒนาปัญญาภายใน. เรียกใช้เมื่อ 9 เมษายน 2565 จาก <http://www.ires.or.th/?p=1137>
- ชัยชนะ มิตรพันธ์. (2563). ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตใหม่รับ New Normal หลังวิกฤตโควิด-19. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2565 จาก <https://www.etda.or.th/content/new-normal-after-covid-19.html>
- ชัยวัฒน์ พันธุ์เสือ. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต1. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2565 จาก <http://uc.thailis.or.th/Catalog/BibItem.aspx?BibID=b014267>
- ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ. (2563). "New Normal" วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลัง โควิด-19: การงาน การเรียน และธุรกิจ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(3), 371-386.
- นฤมล อึ้งเจริญ. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสงค์ ปุคคำ. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด

- เชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผล การศึกษา. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปานทิพย์ พอดี. (2564). รูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุข (FART). วารสารวิชาการสังคม มนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 11(1), 78-90.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2563). New Normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- ยงยุทธ์ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. (2555). การพัฒนาจิตตปัญญาในองค์กร Spirituality Development in Organization. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: บริษัท เอ.พี. กราฟิ ค์ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- วิเชียร ไชยบัง. (2554). จิตศึกษากับการบ่มเพาะปัญญาภายใน. บุรีรัมย์: สำนักพิมพ์ โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา.
- _____. (2558). จิตศึกษา พัฒนาปัญญาภายใน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: อภิชาตการพิมพ์.
- ศิริพร ทองย้อย. (2557). ความสุขและแนวทางเสริมสร้างความสุขในการเรียนของนักเรียน โรงเรียนธัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย บุรพา.